

Biblioteksplan 2023 – 2026 för Lerums kommun

1 INNEHÅLL

2	Inledning	4
3	Bakgrund	5
3.1	Bibliotekets ändamål	5
3.2	Folkbiblioteken i kommunen - Lerums bibliotek	5
3.3	Skolbibliotek.....	5
3.4	Organisation skolbibliotek.....	5
3.4.1	Grundskolan/grundsärskolan.....	5
3.4.2	Gymnasieskolan/gymnasiesärskolan.....	6
3.4.3	Vuxenutbildningen.....	6
4	Agenda 2030	6
5	Prioriterade utvecklingsområden/Inriktningar för kommunal biblioteksverksamhet i Lerums kommun.....	8
5.1	Målområde Delaktighet	8
5.2	Målområde Läsfrämjande arbete, demokrati och livslångt lärande.....	9
5.3	Målområde Tillgänglighet	10
5.4	Målområde Uppsökande verksamhet	11
5.5	Målområde Digital utveckling, teknisk service	12
5.6	Målområde Mötesplatser	13
5.7	Målområde Skolbibliotek	14
6	Ansvar och genomförande av biblioteksplan	15
6.1	Uppföljning.....	15

2 INLEDNING

Biblioteksplanen för år 2023–2026 är en fortsättning på de biblioteksplaner som gällt under perioderna 2016–2018 och 2019–2022. I biblioteksplanen för år 2023–2026 har förändringar i lagstiftning beaktats. Tillämpliga delar av Agenda 2030, Barnkonventionen, regeringens nationella biblioteksstrategi och Västra Götalandsregionens regionala biblioteksplan har arbetats in i planen.

Genom att tydliggöra de långsiktiga inriktningar som ska präglade den kommunala biblioteksverksamheten är syftet med biblioteksplanen att bidra till utvecklingen av verksamheten under en fyraårsperiod.

Biblioteksplanen pekar ut ett antal målområden med tillhörande åtaganden. Utöver dessa styr inte planen på detaljnivå. Planen ska i stället ligga till grund för utformandet av Lerums biblioteks handlingsplan och för skolenheternas utvecklingsarbete rörande skolbiblioteken.

3 BAKGRUND

3.1 BIBLIOTEKETS ÄNDAMÅL

I Bibliotekslagens 2 § (SFS 2013:801) står följande om bibliotekens ändamål:

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

3.2 FOLKBIBLIOTEKEN I KOMMUNEN - LERUMS BIBLIOTEK

Biblioteken är kommunens mest utnyttjade kulturinstitution med ett sammantaget stort öppethållande. Biblioteksverksamheten i Lerums kommun utgörs av fem bibliotek och förutom huvudbiblioteket i Lerum finns filialbibliotek i Floda, Gråbo, Sjövik och Tollered. Sjöviks bibliotek, Floda bibliotek och Gråbo bibliotek har även meröppet. Då kan besökare som har särskild behörighet besöka biblioteket utan personal närvarande.

Huvudbiblioteket finns i Dergårdsområdet i Lerum i samma byggnad som gymnasiet, Dergårdsteatern och Dergårdsgalleriet. På huvudbiblioteket finns flera funktioner som servar och stödjer filialerna och vänder sig till hela kommunen.

På senare år har biblioteken utvecklats från sin traditionella roll att enbart tillhandahålla böcker och medier och att vara den självklara platsen för att inhämta information till att mer och mer också vara en plats för möten och kulturupplevelser.

3.3 SKOLBIBLIOTEK

Enligt Skollagen (SFS 2010:800) 2 kap. § 36 ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha *tillgång till ett skolbibliotek*.

Det finns ingen exakt definition av hur ett skolbibliotek ska organiseras i lagtexten men i dess förarbeten står det att man vanligtvis brukar avse:

"... en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande."

Skolans huvudman (Lerums kommun) avgör hur elevernas tillgång till skolbibliotek ska lösas.

3.4 ORGANISATION SKOLBIBLIOTEK

3.4.1 Grundskolan/grundsärskolan

Varje skola har ett skolbibliotek. Om skolan innehåller fler än en skolenhet delar dessa på skolbiblioteket.

3.4.2 Gymnasieskolan/gymnasiesärskolan

Lerums gymnasium och dess fem ingående skolenheters skolbibliotek har varit helt integrerat med Lerums bibliotek. Gymnasiebibliotekarierna har haft sin bas i biblioteket och där svarat för service för elever och lärare och arbetat med att på ett ändamålsenligt sätt utveckla mediebeståndet. Under 2023 kommer gymnasiets skolbiblioteksverksamhet att flytta till egna lokaler i gymnasiets huvudbyggnad.

En separat plan för utvecklingen av Lerums gymnasiums skolbibliotek upprättas av ansvarig rektor.

3.4.3 Vuxenutbildningen

Lerums bibliotek fungerar som skolbibliotek för elever och personal på vuxenutbildningen.

4 AGENDA 2030

Agenda 2030 med de 17 globala målen för hållbar utveckling är en unik och ambitiös plan för att bygga en mer hållbar, rättvis och bättre värld för alla.

Kommunfullmäktige beslutade i mars 2021 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att Lerums kommun ska använda Agenda 2030 som språk, verktyg och ramverk för prioritering i budget, verksamhetsplan och annan styrning.

Folkbiblioteket är en öppen plats dit alla är välkomna och där resurser delas av många, i enlighet med Agenda 2030:s tre hörnstenar: social, ekonomisk och klimatmässig hållbarhet. Vi kan i biblioteksverksamheten se många delar som verkar i riktning mot de globala målen på mer svårsmåttbart sätt, till exempel att ökad läskunnighet leder till ökad egenmakt och välbefinnande, att demokratiska samhällen stärks och att fler får kännedom om hur det går att leva klimatmässigt hållbart.

I biblioteksplanen är vissa målområden kopplade till konkreta mål i Agenda 2030, för att förtydliga vissa av de sätt på vilka biblioteken kommer att arbeta för att bidra till Lerums strävan mot att uppfylla målen i Agenda 2030.

5 PRIORITERADE UTVECKLINGSOMRÅDEN/INRIKTNINGAR FÖR KOMMUNAL BIBLIOTEKSVERKSAMHET I LERUMS KOMMUN

5.1 MÅLOMRÅDE DELAKTIGHET

Bibliotekets användare och övriga kommuninvånare ska ges möjlighet att vara delaktiga i utvecklingen av bibliotekets utbud och verksamhet. Medvetenheten om möjligheterna till delaktighet ska öka. Barn och unga är en särskilt prioriterad grupp.

Utbudet på biblioteken i Lerums kommun ska kontinuerligt utvecklas så att det avspeglar den mångfald av kultur, språk och olika behov som finns i vårt samhälle. Sveriges nationella minoriteter och minoritetsspråk ska uppmärksammas. En jämnare könsfördelning rörande vilka som använder bibliotekets tjänster ska uppnås.

5.2 MÅLOMRÅDE LÄSFRÄMJANDE ARBETE, DEMOKRATI OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE

Lerums bibliotek ska arbeta med att sprida medvetenhet om betydelsen av barns och ungas läsning, såväl på svenska som på andra modersmål. Lerums bibliotek ska arbeta med att sprida medvetenhet om betydelsen av det svenska språket inom exempelvis studier, arbete och integration. Det läsfrämjande arbetet för barn och unga på fritiden ska fortsätta att utvecklas och grundas i ett brett textbegrepp. Barns och ungas medievanor ska beaktas och intresset för skönlitteratur och berättande ska främjas.

Genom att uppmuntra invånare till eget deltagande i bildning och upplysning och erbjuda intellektuella utmaningar ska biblioteket stärka sin roll i det livslånga lärandet och invånarnas möjlighet att fullt ut delta i det demokratiska samhället.

Det stora flödet av nyheter, information och samhällstjänster via digitala medier skapar ett ökat behov av kunskaper i att kritiskt bedöma, värdera och förstå desamma. Kännedom om detta ska präglade den verksamhet som bedrivs på biblioteken.

DELMÅL 4-6	DELMÅL 10-2
	
ALLA MÄNNISKOR SKA KUNNA LÄSA, SKRIVA OCH RÄKNA	FRÄMJA SOCIAL, EKONOMISK OCH POLITISK INKLUDERING

5.3 MÅLOMRÅDE TILLGÄNGLIGHET

Lerums bibliotek ska arbeta med att förbättra informationen om vad invånarna kan använda biblioteket till och hur de använder de tjänster som biblioteket erbjuder. Biblioteket ska sträva efter att erbjuda service på tider som är relevanta för kommunens invånare.

Service till de som inte själva kan komma till biblioteket ska förbättras och utvecklas. Arbetet med att göra Lerums bibliotek till ett, på alla plan, tillgängligt bibliotek ska fortsätta. Biblioteket ska sträva efter en universell utformning av information, tjänster och miljöer som erbjuds, för att dessa ska komma så många personer som möjligt till godo.

5.4 MÅLOMRÅDE UPPSÖKANDE VERKSAMHET

Lerums bibliotek ska utveckla det uppsökande arbetet i syfte att göra verksamheten tillgänglig och relevant för dem som idag inte använder bibliotekets tjänster. Särskild hänsyn ska tas till grupper som kan ha nytta av bibliotekets tjänster men som hindras av exempelvis funktionsnedsättning, psykisk ohälsa eller socioekonomiska faktorer.

Målområdet är ett stöd i verksamhetens arbete mot att uppfylla de andra målen i biblioteksplanen och har ingen direkt korrelation till Agenda 2030. Det syftar till att göra biblioteksverksamhetens olika delar mer kända genom att synas och verka utanför det fysiska bibliotekets väggar och på så vis enklare nå både gamla och nya användare.

5.5 MÅLOMRÅDE DIGITAL UTVECKLING, TEKNISK SERVICE

Lerums bibliotek ska arbeta för att öka barns, ungas och vuxnas färdigheter inom medie- och informationskunnighet (MIK) och fortlöpande söka vägar att hålla sig digitalt relevant för målgruppen barn och unga.

Bibliotekets roll som kunskapsförmedlare när det gäller digital teknik och internetsäkerhet ska fortsätta att utvecklas. I detta arbete ska personer i digitalt utanförskap prioriteras.

Tillgängligheten till bibliotekets tjänster ska öka genom tekniska lösningar.

DELMÅL 16-10	DELMÅL 5-B
	
SÄKERSTÄLLA ALLMÄN TILLGÅNG TILL INFORMATION OCH SKYDDA DE GRUNDLÄGGANDE FRIHETERNA	STÄRK KVINNORS ROLL MED HJÄLP AV TEKNIK

5.6 MÅLOMRÅDE MÖTESPLATSER

Lerums bibliotek ska fortsätta att utvecklas i syfte att erbjuda lockande miljöer och ett varierat programutbud för alla invånare, särskilt gällande barn och unga som besöker biblioteket på sin fritid. Lerums bibliotek ska sträva efter att vara bemannade på tider som är relevanta för invånarna i kommunen.

Lerums bibliotek ska fortsätta att utveckla former för hur biblioteket kan vara en arena för besökarnas eget skapande. Andelen aktiviteter där besökarna ges möjligheter att vara medskapare av biblioteksverksamheten ska öka, särskilt för barn och unga.

Biblioteket ska fortsätta att stärka sin roll som en inspirerande plats dit människor kan komma för att utmanas och mötas över gränser och kunna möta både det förväntade och det oväntade.

Lerums bibliotek ska fortsätta att utvecklas som en plats för integration genom samarbete med frivilligorganisationer och andra kommunala verksamheter.

Lerums bibliotek ska undersöka vilken roll biblioteket kan och ska ha i kristid.

Social hållbarhet är en av tre dimensioner av hållbarhet i Agenda 2030. Den definieras av SKR och Folkhälsomyndigheten:

”Ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader.

Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.”

Lerums biblioteks strävan är att i rollen som mötesplats arbeta mot samma mål. Stärkt social hållbarhet genom kulturupplevelser, möten, inspiration och skapande.

5.7 MÅLOMRÅDE SKOLBIBLIOTEK

Skolbiblioteken i Lerums kommun ska ha goda och likvärdiga förutsättningar och tillgång till medier och kunna möta alla elevers behov av språk- och kunskapsutveckling. Skolbiblioteken ska verka läsfrämjande och utvecklas i sitt uppdrag att som en del i undervisningen stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

6 ANSVAR OCH GENOMFÖRANDE AV BIBLIOTEKSPLAN

Biblioteksplanen beslutas av kommunfullmäktige och gäller under perioden 2023–2026.

Ansvar för att arbeta med utveckling i enlighet med de beslutade målområdena åligger varje verksamhetsområde, enhet och dess chefer.

Samordning av utvecklingsarbete över verksamhetsområdesgränserna görs via samarbete mellan ansvariga chefer.

6.1 UPPFÖLJNING

En övergripande utvärdering av hur arbetet mot målområdena gått görs under 2026. Denna utvärdering utgör sedan ett av underlagen för en ny biblioteksplan.

Under perioden som planen gäller följs arbetet löpande upp i bibliotekets utvecklings- och kvalitetsarbete. Uppföljningen av skolbiblioteksverksamheten görs på skolenhetsnivå och på verksamhetsnivå inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Utifrån genomförda uppföljningar identifieras utvecklingsområden och åtgärder vidtas för att driva utvecklingen i riktningen mot målen i denna plan.